

VARIAȚII REGIONALE ÎN PERCEPȚIA ȘI PROCESAREA ANGLICISMELOR LEXICALE „DE LUX”. Studiu de caz¹

ANABELLA-GLORIA NICULESCU-GORPIN,
MONICA VASILEANU

1. INTRODUCERE

Contactul lingvistic direct și/sau mediat și fenomenele lingvistice care derivă din acesta reprezintă unul dintre subiectele majore ale cercetărilor dialectologice în general. În cazul limbii române, o parte a cercetărilor din acest domeniu a avut (și are) ca punct de plecare influența pe care au avut-o și o au asupra variantelor regionale în cauză limbile cu care vorbitorii nativi de (sub)dialecte românești de pe teritoriul României au venit în contact.

Influența actuală a limbii engleze și a culturii anglo-americane asupra limbii române, o temă predilectă a cercetărilor lingvistice din ultimele trei decenii, s-a concentrat în principal pe analiza fenomenelor observabile la nivelul limbii române standard. Motivația este una practică, ținând cont că influența la care ne referim este o influență cultă, care acționează la nivelul limbii române standard, folosite cu predilecție (dar nu exclusiv) în comunitățile urbane, precum și la nivelul limbajelor de specialitate, și deci mai puțin la nivelul graiurilor. Din informațiile noastre, nu s-a înregistrat până acum niciun studiu modern care să aibă ca subiect influența limbii engleze asupra graiurilor dacoromânei, probabil din motivul mai sus menționat.

Cu toate acestea, chiar și în cazul limbii române standard se înregistrează o ușoară variație regională, observabilă mai ales la nivelul vocabularului, dar și la alte nivele. Există astfel posibilitatea ca și influența limbii engleze să se manifeste diferit pe teritoriul dacoromân.

¹ Această cercetare face parte din proiectul numărul PN-II-RU-TE-2014-4-2480, fiind susținută de *Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării*.

2. CERCETAREA ANGLICISEMELOR: CONCEPTE ȘI METODOLOGIE

Pentru majoritatea oamenilor de știință români (lingviști, antropologi etc.) cercetarea actualei influențe a limbii engleze asupra românei s-a concretizat în studierea lexemelor noi, apărute ca urmare a acestei influențe, de cele mai multe ori adoptându-se o abordare normativă, prin care s-a încercat separarea împrumuturilor necesare de cele nenesare (Ciobanu 1996; Stoichițoiu-Ichim 2006) sau standardizarea ortografică, ortoepică și morfologică a anglicismelor (Avram 1997: 14–18; DOOM₂–2005; Stoichițoiu-Ichim 2006).

Distincția dintre împrumuturile necesare și cele „de lux”, formulată de Sextil Pușcariu în continuarea ideilor lui E. Tappolet, a fost aplicată și împrumuturilor recente. Astfel, împrumuturile necesare intră în limbă „împreună cu noțiunea pe care o numesc” (Pușcariu 1940: 366), neavând un alt cuvânt echivalent în limbă sau având un avantaj în raport cu termenul autohton (Stoichițoiu-Ichim 2006: 33). La polul opus se află împrumuturile „de lux”, acele împrumuturi care au un sinonim mai vechi în limbă, ceea ce i-a făcut pe unii lingviști români să le considere „nemotivate”, ba chiar „inutile și în unele cazuri dăunătoare” (Stoichițoiu-Ichim 2006: 33). Această distincție este folosită în literatura de specialitate chiar și de cei cu o atitudine mai puțin puristă (Stoichițoiu-Ichim 2006: 30–35) sau de cei care încearcă să demonstreze că cel puțin unele împrumuturi „de lux” sunt de fapt motivate psiholingvistice și au o încărcătură semantică suplimentară (Niculescu-Gorpin 2013: 28, Niculescu-Gorpin, Vasileanu 2017).

Articolul de față face parte dintr-un studiu mai amplu asupra schimbărilor din limba română actuală determinate de contactul direct sau mediat cu limba engleză și cultura anglo-americană. Bazându-ne pe o abordare psiholingvistică, în cercetarea noastră am folosit chestionare, interviuri și experimente pentru a testa modul în care vorbitorii nativi de română percep și procesează anglicisme, care pentru noi nu sunt reprezentate doar de împrumuturile lexice sau de calcurile semantice, ci și de acele „tipuri de ortografiere a unor cuvinte, cuvinte, sensuri, expresii, structuri gramaticale, structuri frazeologice, fenomene morfo-sintactice, semantice etc. care au pătruns în limba română prin filieră englezească (fie ea britanică sau americană)” (Niculescu-Gorpin 2013: 27), unele dintre ele fiind încă resimțite ca „inovații” și negăsindu-și din această cauză un loc stabil în limbă și/sau în dicționare, manuale etc.

Ținând cont de faptul că vocabularul este cel mai permeabil nivel al limbii și că schimbările determinate de contactul lingvistic direct și/sau indirect sunt ușor de observat și de analizat la acest nivel, în articolul de față ne-am îndreptat atenția asupra anglicismelor lexice. Având în vedere faptul că limba română standard, deși în principal unitară pe întreg teritoriul României, prezintă diferențe regionale, de multe ori imperceptibile pentru nespecialiști, ne-am întrebat dacă aceste variații regionale afectează și percepția și procesarea anglicismelor lexice.

3. „ANGLICISME DE LUX”: PERCEPȚIE ȘI PROCESARE

Pentru a testa ipoteza de lucru, ne-am îndreptat atenția asupra modului în care vorbitorii nativi de română din diferite regiuni ale țării percep și procesează așa-zisele anglicisme lexicale „de lux”. În cercetarea a căror rezultate le prezentăm aici, subiecții au fost studenți la Universitatea din București și la Universitatea Transilvania din Brașov.

Din sumedenia de cuvinte noi intrate în limbă pe filieră anglo-americană, cuvinte pentru care existau deja echivalente în limba română, am ales 20 de anglicisme lexicale, dintre cele care sunt destul de frecvent folosite în mass-media, ziare, reviste, dar și în limbajul de zi cu zi, fapt care le face să fie active în mintea vorbitorilor: *discount, clasificat, feeling, cool, brand, lunch, party, display, workshop, shopping, background, advertising, a implementa, job, look, IT, outfit, funny, target, trend*. Deși multe dintre aceste neologisme sunt deja înregistrate în dicționarele oficiale (DEX₂-2016 sau DOOM₂-2005), majoritatea sunt încă privite ca barbarisme sau cel puțin ca nu total integrate în limbă.

3.1. Descrierea experimentului: structura experimentului, stimulii, respondenții

Pentru a vedea dacă există diferențe regionale în ceea ce privește percepția și procesarea anglicismelor lexicale la nivelul limbii române standard am creat un experiment psiholingvistic cu ajutorul unui program special (E-prime 2.0), program care permite, printre altele, înregistrarea timpului de reacție al subiecților la diverși stimuli, cu precizie de o milisecundă. În funcție de efortul de procesare depus de subiecți, efort măsurat prin timpii de reacție ai acestora la stimuli, am putut constata dacă anglicismele lexicale „de lux” sunt sau nu percepute în acest fel de vorbitorii nativi, precum și dacă aceste noi împrumuturi sunt fixate în lexiconul mental al subiecților; mai mult, am putut să observăm dacă există sau nu diferențe la nivel regional.

Subiecților li s-a cerut să decidă dacă propozițiile pe care urmau să le citească, una câte una, pe ecranul calculatorului, au sens sau nu. Nu li s-a cerut o evaluarea gramatico-sintactică, ci una mai mult semantică. Subiecților nu li s-a comunicat faptul că experimentul vizează anglicismele lexicale. Cu toate acestea, prin expunerea subiecților la stimuli care conțin anglicisme lexicale (vezi mai jos descrierea stimulilor) și plecând de la timpii de reacție înregistrați, am putut observa dacă există sau nu diferențe de percepție și procesare a anglicismelor lexicale din româna actuală.

Structura experimentului a fost următoarea: în cadrul unei sesiuni de testare, fiecare subiect a fost expus mai întâi unui set de 4 propoziții-stimul al cărui scop a fost familiarizarea cu cerința experimentului. Ulterior, fiecare respondent a fost

expus unui alt set de 30 de propoziții-stimul. Fiecare dintre aceste propoziții a fost precedată timp de 500 milisecunde de un ecran negru în centrul căruia apărea semnul +, ecran necesar fixării privirii. Acesta a fost urmat de un alt ecran negru, denumit ISI (interval între stimuli), expus tot pentru 500 milisecunde. După această perioadă de pregătire pe ecran apărea propoziția-stimul, timp de maxim 5 000 milisecunde, timp în care subiecții trebuiau să apese pe o tastă („z”), în cazul în care considerau că propoziția are sens, sau pe o altă tastă („/”) dacă nu. Ținând cont că majoritatea oamenilor sunt dreptaci, deci pentru a înlătura efectul creat de mâna dominantă, jumătate dintre subiecți au fost instruiți să apese tastele invers: „/” pentru propozițiile inteligibile și „z” pentru propozițiile neinteligibile.

Setul de 30 de propoziții a fost alcătuit din 20 de propoziții cu sens, stimulii propriu-zisi, și 10 propoziții fără sens (în engleză termenul folosit pentru acest tip de stimul este *fillers*), care prezentau greșeli semantice și sintactice, de tipul *Pisica doarme un dovleac*.

Pentru a crea 20 de propoziții-stimuli, am ales 20 de anglicisme lexicale „de lux” și câte un cuvânt echivalent românesc al fiecăruia. În acest mod, am creat 20 de perechi de propoziții – într-una dintre propoziții apărea anglicismul lexical, în cealaltă cuvântul mai vechi. Fiecărui respondent i s-a arătat câte o propoziție din fiecare pereche: 10 propoziții cu anglicisme și alte 10 propoziții cu cuvinte românești, altele decât cele echivalente cu anglicismele la care a fost expus. Cele 20 de perechi sunt reproduse mai jos și în fiecare pereche sunt evidențiate anglicismul și echivalentul românesc:

- 1) A cumpărat imprimanta cu *discount*. / A cumpărat imprimanta cu *reducere*.
- 2) Acestea sunt informații *clasificate*. / Acestea sunt informații *secretizate*.
- 3) Am un *feeling* că vei reuși. / Am o *presimțire* că vei reuși.
- 4) Andrei este un tip *cool*. Andrei este un tip *mișto*.
- 5) Chanel este *brandul* ei preferat. / Chanel este *marca* ei preferată.
- 6) Colegii iau *lunch*-ul la cantină. / Colegii iau *prânzul* la cantină.
- 7) Copiii se duc la un *party*. / Copiii se duc la o *petrecere*.
- 8) *Display*-ul telefonului s-a stricat. / *Ecranul* telefonului s-a stricat.
- 9) Duminică are loc *workshopul* de teatru. / Duminică are loc *atelierul* de teatru.
- 10) Fetele au plecat la *shopping*. / Fetele au plecat la *cumpărături*.
- 11) Fotografia are un *background* interesant. / Fotografia are un *fundal* interesant.
- 12) George lucrează în *advertising*. / George lucrează în *publicitate*.
- 13) Guvernul *implementează* reforma fiscală. / Guvernul *aplică* reforma fiscală.
- 14) Ioana merge devreme la *job*. / Ioana merge devreme la *serviciu*.
- 15) Maria are un *look* nou. / Maria are o *înfățișare* nouă.
- 16) Mihai este expert în *IT*. / Mihai este expert în *informatică*.
- 17) Modelul poartă un *outfit* modern. / Modelul poartă o *ținută* modernă.
- 18) Profesorul lor e *funny*. / Profesorul lor e *amuzant*.
- 19) Șeful a stabilit *targetul*. / Șeful a stabilit *obiectivul*.
- 20) Vânzările au un *trend* ascendent. / Vânzările au o *tendință* ascendentă.

Respondenții au fost studenți cu vârsta cuprinsă între 18 și 23 de ani, de la Universitatea din București, specializările Comunicare și relații publice (frecvență normală și frecvență redusă), Biblioteconomie, Asistență managerială și secretariat și Filologie (română-engleză), și de la Universitatea Transilvania, specializările Silvicultură și Filologie – engleză². Pe perioada studiilor universitare, toți studenții au avut cursuri de limba engleză, mai multe și mai specializate în cazul filologilor, mai puține în cazul celorlalți studenți; în orice caz, toți studenții au avut contact cu limba engleză atât în mediul academic, cât și în afara lui.

Sesiunile de testare s-au desfășurat în cadrul universităților sus-menționate, în context formal, în care se folosește limba română standard. După experiment, fiecare subiect a completat un chestionar cu date demografice (vârsta, sex, studii, grad de cunoaștere a limbii engleze și frecvența folosirii acesteia). După cum am menționat, subiecților nu li s-a comunicat în totalitate scopul testării – au fost informați că testul are în vedere schimbările din româna actuală.

3.2. Rezultate și interpretare

Din analiza răspunsurilor primite, am eliminat subiecții care au dat mai puțin de 60% răspunsuri corecte. Am considerat că în asemenea cazuri subiectul respectiv nu a înțeles instrucțiunile sau nu a putut să rezolve corect cerința experimentului. După eliminarea acestor subiecți, au rămas 185 de respondenți: 122 din București și 63 din Brașov. Dintre aceștia, 91 de subiecți (60 de la București și 31 de la Brașov) au primit primul set de propoziții, iar restul de 94 de subiecți (62 de la București și 32 de la Brașov) celălalt set. Deși putem afirma că media respondenților din primul set de subiecți care au considerat propozițiile ca fiind inteligibile este de 90,11%, iar din cel de al doilea de 89,68%, se poate observa că aceasta este doar o medie, pentru că situația a fost puțin diferită în cazul câtorva propoziții. De exemplu, 74,73% din 91 de respondenți au considerat inteligibilă propoziția cu lexemul *tendință*, 70,33% din 91 de respondenți au considerat inteligibilă propoziția cu lexemul *atelier*, 70,21% din 94 de respondenți au considerat-o inteligibilă pe cea cu lexemul *trend*, 69,15% din 94 de respondenți au considerat inteligibilă propoziția cu lexemul *workshop* și tot atâția pe cea cu anglicismul lexical *outfit*.

În tabelul de mai jos sunt prezentate pentru fiecare propoziție media timpilor de reacție a celor două grupuri pentru răspunsurile corecte, precum și diferența dintre media timpilor de reacție a respondenților de la Brașov și cea a celor de la București (coloana a treia).

² Le mulțumim colegilor care ne-au ajutat la administrarea experimentului: conf. dr. Marinela Burada, asist. dr. Alexandra Stan (Universitatea Transilvania, Brașov), lect. dr. Ana-Maria Teodorescu, prof. dr. Cristian Moroianu, asist. dr. Roxana-Magdalena Dincă (Universitatea din București), asist. dr. Valentina Cojocaru, (Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”).

	Propoziție	București (B)	Brașov (BV)	Diferență BV – B
1a	A cumpărat imprimanta cu <i>discount</i> .	2153,60	2723,48	569,88
1b	A cumpărat imprimanta cu <i>reducere</i> .	2232,80	2410,27	177,48
2a	Acestea sunt informații <i>secretizate</i> .	2342,46	2436,81	94,35
2b	Acestea sunt informații <i>clasificate</i> .	2255,19	2785,63	530,44
3a	Am un <i>feeling</i> că vei reuși.	1723,25	2229,55	506,30
3b	Am o <i>presimțire</i> că vei reuși.	1992,55	2235,69	243,14
4a	Andrei este un tip <i>cool</i> .	1563,88	1871,50	307,62
4b	Andrei este un tip <i>mișto</i> .	1656,20	1647,24	-8,96
5a	Chanel este <i>brandul</i> ei preferat.	2464,29	2551,64	87,36
5b	Chanel este <i>marca</i> ei preferată.	2207,60	2594,74	387,14
6a	Colegii au <i>lunch</i> -ul la cantină.	2387,46	2775,92	388,46
6b	Colegii au <i>prânzul</i> la cantină.	1962,93	2532,45	569,52
7a	Copiii se duc la un <i>party</i> .	1939,91	1874,28	-65,64
7b	Copiii se duc la o <i>petrecere</i> .	1645,76	2175,27	529,51
8a	<i>Display</i> -ul telefonului s-a stricat.	1871,93	1921,39	49,46
8b	<i>Ecranul</i> telefonului s-a stricat.	1783,98	2316,86	532,88
9a	Duminică are loc <i>workshopul</i> de teatru.	2321,89	2368,95	47,07
9b	Duminică are loc <i>atelierul</i> de teatru.	2099,16	2599,40	500,24
10a	Fetele au plecat la <i>shopping</i> .	1773,40	1988,29	214,89
10b	Fetele au plecat la <i>cumpărături</i> .	1658,18	2051,74	393,56
11a	Fotografia are un <i>background</i> interesant.	2117,04	2504,07	387,03
11b	Fotografia are un <i>fundal</i> interesant.	2243,12	2157,35	-85,77
12a	George lucrează în <i>advertising</i> .	1838,08	2213,96	375,88
12b	George lucrează în <i>publicitate</i> .	1826,25	1964,40	138,15
13a	Guvernul <i>implementează</i> reformafiscală.	2277,19	2742,76	465,57
13b	Guvernul <i>aplică</i> reformafiscală.	2267,83	2324,03	56,20
14a	Ioana merge devremela <i>job</i> .	1776,10	2168,63	392,53
14b	Ioana merge devreme la <i>serviciu</i> .	1941,89	1885,68	-56,21
15a	Maria are un <i>look</i> nou.	1419,85	1966,54	546,69
15b	Maria are o <i>înfățișare</i> nouă.	2076,22	2216,77	140,55
16a	Mihai este expert în <i>IT</i> .	1775,26	1917,60	142,34
16b	Mihai este expert în <i>informatică</i> .	1852,34	2326,73	474,39
17a	Modelul poartă un <i>oufit</i> modern.	2459,66	2792,05	332,39
17b	Modelul poartă o <i>ținută</i> modernă.	2315,88	2840,54	524,66
18a	Profesorul lor e <i>funny</i> .	1631,18	2070,57	439,39
18b	Profesorul lor e <i>amuzant</i> .	1606,95	1932,13	325,18
19a	Șeful a stability <i>targetul</i> .	1979,77	2130,04	150,26
19b	Șeful a stability <i>obiectivul</i> .	2025,20	2077,68	52,48
20a	Vânzările au un <i>trend</i> ascendent.	2538,51	2435,48	-103,03
20b	Vânzările au o <i>tendință</i> ascendentă.	2509,40	2899,00	389,60

Comparând timpii de reacție în interiorul fiecărei perechi (propoziție cu anglicism lexical „de lux” vs propoziție cu echivalent românesc, adică o analiză pe verticală în tabelul de mai sus pentru fiecare grup în parte, fără a face comparație între cele două grupuri), constatăm că subiecții de la București au avut un timp de reacție mai bun în cazul a 8 propoziții cu anglicisme lexicale (*discount, feeling, cool, background, job, look, IT, target*), în vreme ce subiecții de la Brașov au reacționat mai rapid în cazul a 11 propoziții cu anglicisme lexicale (*clasificat, feeling, brand, party, display, workshop, shopping, look, IT, outfit, trend*). Este interesant faptul că numai trei propoziții cu anglicisme lexicale au fost procesate mai rapid decât cele cu echivalentele lor românești atât de subiecții de la București, cât și de cei de la Brașov (*feeling, look, IT*).

O posibilă explicație ar putea fi că influența engleză este mai puternică la Brașov, însă considerăm că această explicație nu este întru totul exactă (alte experimente pe care le-am realizat doar pe subiecți din București arată că așa-zisele anglicisme lexicale „de lux” nu mai sunt resimțite ca atare, Niculescu-Gorpin & Vasileanu 2017, iar în limbajul presei sau în cele specializate folosirea lor este extrem de frecventă). Analizând mai îndeaproape datele pe care le-am cules, am observat că în cazul studenților de la București am avut doar 11 filologi (care se specializau în limba engleză) din totalul de 122 de respondenți, în timp ce la Brașov am avut 30 de filologi și 33 de nefilologi, deci la Brașov situația a fost mai echilibrată. Comparând viteza de reacție a filologilor cu cea a nefilologilor de la Brașov în cadrul celor 11 propoziții cu anglicisme lexicale discutate mai sus, am ajuns la concluzia că viteza de reacție a filologilor a fost mult superioară celorlalți, cu până la 947,98 ms mai mare pentru propoziția *Fetele au plecat la shopping*. Nu am putut întreprinde această analiză și în cazul subiecților lor de la București, dar vom încerca să testăm mai mulți filologi în timpul următorului an academic. Cu toate acestea, rezultatele de la Brașov sugerează că ar putea fi corectă ipoteza conform căreia o expunere mai mare la o altă limbă, precum și o cunoaștere mai profundă a acesteia duc la o procesare mai rapidă.

În ceea ce privește timpii de reacție ai celor două grupuri de respondenți (B vs BV) în cazul aceleiași propoziții, de exemplu cum au procesat studenții de la Brașov propoziția *Andrei este un tip cool* față de colegii lor de la București (o analiză pe orizontală în tabelul de mai sus), se poate observa că grupul de la București are un timp de reacție mai scurt decât cel de la Brașov. Spre exemplu, pentru propoziția (2a), media timpului de reacție a grupului de la București este cu 94,35 ms mai mică decât a grupului de la Brașov. Diferențe semnificative se observă în cazul propozițiilor (ordonate crescător aici) (1a) *A cumpărat imprimanta cu discount*. – 569,88 ms, (15a) *Maria are un look nou*. – 546,69 ms, (3a) *Am un feeling că vei reuși*. – 506,30 ms, (13a) *Guvernul implementează reforma fiscală*. – 465,57 ms, (18a) *Profesorul lor e funny*. – 439,39 ms. Doar două anglicisme par a fi procesate mai repede de vorbitorii din Brașov: *trend* și *party*.

Dar diferențele timpilor de reacție – destul de mari – dintre cele două grupuri nu se opresc la propozițiile cu anglicisme. De fapt, după cum rezultă din tabelul de mai sus, majoritatea propozițiilor au obținut o reacție mai rapidă în cazul grupului de la București. Astfel, diferențe semnificative se constată și în cazul propozițiilor fără anglicisme (ordonate crescător): (2b) *A cumpărat imprimanta cu **reducere***. – 530,44 ms, (8b) *Ecranul telefonului s-a stricat*. – 532,88 ms, (6b) *Colegii iau **prânzul** la cantină*. – 529,51 ms, (7b) *Copiii se duc la o **petrecere***. – 529,51 ms, (17b) *Modelul poartă o **ținută** modernă*. – 524,66 ms, (9b) *Duminică are loc **atelierul** de teatru*. – 500,24 ms, (16b) *Mihai este expert în **informatică***. – 474,39 ms.

Singurele propoziții, cu sau fără anglicisme, în cazul cărora am înregistrat timpi de reacție mai rapizi la grupul din Brașov au fost (în ordine descrescătoare): (20a) *Vânzările au un **trend** ascendent*. – 103,03 ms, (11b) *Fotografia are un **fundal** interesant*. – 85,77 ms, (7a) *Copiii se duc la un **party***. – 65,64 ms, (14b) *Ioana merge devreme la **serviciu***. – 56,21 ms și (4b) *Andrei este un tip **mișto***. – 8,96 ms. Aceste diferențe sunt mult mai mici decât cele calculate atunci când respondenții de la București au avut timpi de reacție mai buni decât colegii lor de la Brașov.

În medie, subiecții de la București au fost cu 278,56 ms mai rapizi decât cei de la Brașov: cu 266,44 ms, în cazul propozițiilor cu anglicisme și cu 290,71 ms, în cazul propozițiilor fără anglicisme lexicale.

4. CONCLUZII

În articolul de față am discutat câteva rezultate pe care le-am obținut în urma administrării unui experiment psiholingvistic pentru a observa dacă există variații regionale în ceea ce privește percepția și procesarea anglicismelor lexicale „de lux” la nivelul limbii române standard.

În această primă cercetare am avut drept respondenți studenți din București și din Brașov. Analiza de mai sus sugerează două concluzii: una, în ceea ce privește anglicismele lexicale, iar cea de a doua, legată de percepția și procesarea limbajului, mai bine spus, a textului scris, în general.

În legătură cu anglicismele lexicale „de lux”, putem afirma, ca și în altă parte (vezi Niculescu-Gorpin & Vasileanu, 2016, 2017), că aceste cuvinte au fost percepute și procesate de ambele grupuri de subiecți, în ansamblu, la fel de rapid sau mai rapid decât echivalentele lor românești, acest lucru sugerând ideea că vorbitorii nativi de română nu le consideră nenesesare, că majoritatea anglicismelor testate și-au găsit locul în lexiconul mental al subiecților și datorită unei frecvente expuneri (directe sau indirecte).

În legătură cu faptul că subiecții din Brașov au procesat mai rapid un număr de 11 propoziții cu anglicisme față de propoziția-pereche care conținea echivalentul românesc, iar cei de la București doar 8 (vezi analiza pe verticală de mai sus),

putem doar presupune că fie subiecții din Brașov au fost mai expuși la aceste anglicisme lexicale (poate și faptul că limba germană este mult mai folosită în acea zonă), fie propozițiile cu echivalentul românesc nu sunt, poate, la fel de frecvente ca la București. O altă explicație, așa cum am arătat mai sus, ar fi că avem mai mulți subiecți filologi la Brașov. Din această cauză vom încerca să echilibrăm eșantioanele de subiecți în următoarele cercetări.

Referitor la faptul că datele obținute par să confirme un așa-zis *stereotip cultural* cum că în București oamenii sunt mai grăbiți, iar în Ardeal mai calmi sau mai lenți, precizăm că nu dispunem de date concludente în acest sens. Nu avem cunoștință de articole care să fi studiat ritmul vorbirii în graiurile dacoromâne. Dat fiind că în graiurile ardelenne vocalele sunt adeseori lungite, creând impresia unei melodii specifice (TDR 358), este de la sine înțeles că și vorbirea este mai lentă. Ne întrebăm dacă nu cumva acest lucru afectează și ritmul lecturii și deci și percepția și procesarea textului scris, însă din nou nu am găsit articole pe această temă. Este cert însă că datele obținute arată clar că atât în cazul propozițiilor cu anglicisme lexicale, cât și al celor cu echivalentele lor românești, subiecții de la Brașov au avut timpi de reacție mai lungi. Rămâne ca studii viitoare să încerce să aducă mai multe date care fie să explice această constatare, fie să o contrazică.

Considerăm că rezultatele obținute arată că există variații regionale și în ceea ce privește acceptarea unora sau a altora dintre anglicismele lexicale analizate, posibile și datorită influenței graiurilor locale, și vom încerca să extindem cercetarea și la zona subdialectului moldovenesc. Per total, însă, studiul de față arată încă o dată că multe dintre așa-zisele anglicisme „de lux” deja s-au integrat și încep să își găsească prieteni și să își dezvolte familii (cf. Pușcariu 1940:401).

BIBLIOGRAFIE

- Avram 1997 = Mioara Avram, *Anglicismele în limba română actuală*, București, Editura Academiei Române.
- Ciobanu 1996 = Georgeta Ciobanu, *Anglicisme în limba română*, Timișoara, Editura Amphora.
- DOOM₂-2005 = *Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București, Editura Univers Enciclopedic.
- DEX₂-2016 = *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediție revăzută și adăugită, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București, Editura Univers Enciclopedic.
- Niculescu-Gorpin, Vasileanu 2016 = Anabella-Gloria Niculescu-Gorpin, Monica Vasileanu, *Romanian lexical Anglicisms: norms and usage, speakers' attitudes and official recommendations*, în „Romania Orientale”, XXIX, p. 57–67.
- Niculescu-Gorpin, Vasileanu 2017 = Anabella-Gloria Niculescu-Gorpin, Monica Vasileanu, *Perception and Processing of Context-dependent Anglicism across the Age Groups*, în Hazan, Valerie (ed.) *SPPL 2017* –

- Niculescu-Gorpin 2013 = *Workshop on Speech Perception and Production across the Lifespan*, University College London, 26–27 aprilie 2017, p. 84–86.
= Anabella-Gloria Niculescu-Gorpin, *Influențe cultural-lingvistice asupra evoluției recente a limbii române în context european și mondial*, București, Editura Muzeului Național al Literaturii Române.
- Pușcariu 1940 = Sextil Pușcariu, *Limba română*, vol. I, *Privire generală*, București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”.
- Stoichițoiu-Ichim 2006 = Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Aspecte ale influenței limbii engleze în româna actuală*, București, Editura Universității din București.
- TDR = Valeriu Rusu (coord.), *Tratat de dialectologie românească*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1984.

REGIONAL VARIATION IN THE PERCEPTION AND PROCESSING OF LUXURY ROMANIAN LEXICAL ANGLICISMS. A CASE STUDY

ABSTRACT

This article presents the findings of a psycholinguistic E-prime-based experiment designed to test regional variations in the perception and processing of Anglicisms in standard Romanian by taking into account subject reaction time to stimulus sentences containing either a so-called *luxury* Anglicism or a (long-established) Romanian equivalent.

Overall, our study has shown that there are some regional differences in the processing and perception of lexical Anglicisms, even at the level of standard Romanian, that may be triggered either by the influence of different sub-dialects, or by different exposure to various Anglicisms or both. Nevertheless, the results obtained for the perception and processing of the lexical Anglicisms under discussion have shown that such words are already part of the mental lexicon of Romanian native speakers.

Institutul de Lingvistică
al Academiei Române
„Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”